SEMANARIO
LAVRADOR
...a Postal — 666
...a — Paraná — Brasil

Redação e Administração:
Rua Augusto Stellfeld 799

Diretor e Proprietario:
Nicolau Woytowetch

O LAVRADOR
ХЛІБОРОБ

— ТИЖНЕВИК —

ПЕРЕДПЛАТА:

Річно: кр. 60.00
Піврічно: „ 35.00
Для Арґентіни: 25 пезів.
Інші краї: 4 ам. доляри.
Поодиноке число: кр. 2,00

Ціна оголошень після умови.

Ч. 35 (1090) — КУРІТІБА, 31. Жовтня, 1953 — РІК ВИДАННЯ XXX

СЬОГОДНІ В КУРІТІБІ

І так розпочинаються Дні Української Колонії.

Літаками, потягами, автами й возами з'їзджаються до Курітіби, обрані українською етнічною групою населення Бразілії, представники. Багато хто прибуває разом зі своїми родинами та знайомими. Радо, як найближчих рідних, зустрічають їх тут місцеві українські поселенці. Все довкола справді перетворюється у велике урочисте свято.

В Курітібі міститься Централя Хліборобсько-Освітнього Союзу— найдавнішої і найчисленнішої нашої організації в Бразілії. Діє тут Конгресовий Секретаріят. Видається єдиний світський український часопис на всю країну, „Хлібороб". Маємо тут православні й католицькі українські церкви.

Ото ж, недарма сьогодні з усіх бразілійських теренів приїздять сюди представники нашої етнічної групи. Підставою для такого великого згромадження наших людей у Курітібі є вшанування столітнього ювілею естада Парана. До цих урочистостей уже давно готується вся українська колонія. Підготовлена широка програма, що включає в себе, як офіційну так і мистецьку частини. Програма та буде виконана повністю і українці, безперечно, гідно продемонструють, який величезний вклад вони зробили в культуру й економіку Парани, а відтак, цілої Бразілії.

Цю програму спільно готували всі наші організації, всі наші, залучені до цього люди. Бо тільки в такий спосіб можливо показати неосяжні надбання цілої української колонії. І ті надбання, ясна річ, належно будуть оцінені представниками влади та широкої бразілійської громадськости. В усіх подальших (як досі в попередніх) урочистостях з приводу століття Парани, що триватимуть до кінця поточного року, українці братимуть активну участь. Наслідком цих урочистостей має ще більше піднестися авторитет нашої етнічної групи серед всього місцевого населення.

Та справа самим століттям далеко не обмежується.

Протягом цих 3-ох днів має бути окремо відзначено 20-річчя сумної дати—штучно створеного червоною Москвою голоду на Україні. Ми мусимо не тільки глибокою жалобою пом'янути сім мільйонів замучених голодною смертю українців, а й розповісти бразілійській громадськості для чого такий страшний, нечуваний ще в історії злочин поповнила большевицька Москва, в ім'я чого Україна принесла такі величезні жертви. Всі повинні дізнатися, що на перешкоді комуністичному Кремлю завоювати цілий світ першою стала Україна і продовжує протистояти йому й досі. Щоб скорити українців, Москва в 1933 році організувала штучний голод під час якого загинуло стільки наших людей. Однак, Україна й по сьогодні не піддається російським комуністичним загарбникам, незламно продовжує чинити їм героїчний опір, устилаючи свій страдницький, але звитяжний шлях, мільйонами жертв.

Представники українського громадянства заслухають звіт з діяльності Конгресового Секретаріяту та затвердять його реформу. Цей надзвичайно важливий осередок на відтинку українського громадського життя є координаційним для всіх діючих на терені Бразілії наших організацій. Тому його діяльності ми надаємо дуже велике значіння й завжди цікавимося кожним його кроком.

Обранці філій найдавнішої і найгромаднішої нашої організації —Хліборобсько-Освітнього Союзу, проведуть свої Загальні Річні Збори. Вони заслухають звіти Головної Управи, дадуть оцінку її праці, звіт Контрольної Комісії та редакції часопису „Хлібороб". Вони також визначать пляни діяльности на майбутнє та оберуть новий склад своєї Централі.

Делегати філій Хліборобсько-Освітнього Союзу оглянуть будову Репрезентаційного Дому та схвалять відповідні рішення щодо забезпечення швидшого його вивершення.

В лавах Союзу перебуває багато молоді й жіноцтва. Це надзвичайно важливі ділянки нашої праці і їм теж має бути присв'ячено велику увагу.

Дні Української Колонії в Курітібі проходять в ті часи, коли українське питання в цілому набирає все більшого й більшого міжнароднього значіння. Цей факт накладає на всіх нас велику відповідальність, великі обов'язки. Перед нами безліч роботи, та засукавши рукави, ми всі маємо виконати і безперечно виконаємо її з честю!

Сьогодні в Курітібі справді історичні дні. Ціла українська колонія Парани підсумовує всі свої попередні здобутки, і відкриває собі семафори в майбутнє.

Голови вище! Кроки твердіше! Сміливо ходімо в завтрішній день! Сміливо ходім в Будучину!

Комунікат

Сучасний стан у Виконному Органі Української Національної Ради, який заіснував і існує так на відтинку організаційному, як і на відтинку зовнішньо-політичному, є того порядку, що Організація Українських Націоналістів з ним ніяк не може погодитись і нести за нього співвідповідальність.

Тому, що не зважаючи на заходи фракції ОУН, того стану ніяк не вдається усунути із за відмінного становища паритетної більшости в УНРаді, а саме фракцій УНДС, УСП і УНДО, члени ОУН п.п. ген. **Микола Капустянський** і інж. **Дмитро Андрієвський**, згідно з рішенням Проводу Українських Націоналістів, виступили з Виконного Органу Української Національної Ради.

В надії, що ще вдасться усунути цей сучасний стан, фракція Організації Українських Націоналістів залишається в Українській Національній Раді.

Провід Українських Націоналістів

ШВИДШЕ, НІЖ ПЕРЕДБАЧАЛИ

В минулому числі „Хлібороба" ми висловили своє невір'я щодо встановлення приязних стосунків між західнім світом і советами. Нас не переконали в противному ні заяви міністрів закордонних справ західних потуг, ні виступ заступника президента США, Ніксона, в Австралії, зокрема щодо підготовки зустрічі керівників 4-ох великих держав.

Відтоді минуло всього... три дні. І, ось, 28 жовтня, президент США, Айзенговер, на своїй пресконференції сказав:

—Безнадійно скликати конференцію керівників 4-ох держав, аж поки советські головачі не доведуть на практиці свою добру волю щодо впорядкування міжнароднього стану. Вони мають змогу це зробити в багатьох випадках, але чомусь діють зовсім навпаки...

Подібна заява сталася куди швидше, ніж ми навіть могли передбачити. Це свідчить про те, що в США протягом останніх днів докладно дізналися, як багато їм шкодить большевицька Москва. Остання завжди зважає тільки на реальну силу і ніколи на добру волю чужих їй держав.

25-ЛІТТЯ ШКОЛИ ВАСИЛЯ АВРАМЕНКА

В Канаді відбуваються тепер ювілейні святкування з нагоди 25-ліття мистецької діяльности в Новому Світі славного українського балетмайстра Василя Авраменка, який в США і Канаді виховав сотні, а то й тисячі танцюристів, спопуляризував український народний танець, надавши йому нового вислову, і розголосив широко українське ім'я. Для ознайомлення англо-саксонського світу з Україною він зробив дуже багато і заслуговує за це на велике признання. Для відмічення цієї річниці і для вшанування заслуженої праці Авраменка, в Канаді створився спеціяльний ювілейний комітет українського танцю, який звернувся до всіх українських осередків у Канаді з закликом влаштувати з того приводу ювілейні свята та масовою участю на них вшанувати Авраменка. Комітет готує ювілейний дар для Авраменка.

Ювілейні свята відбулися вже в Вінніпеґу (13-го вересня) і в Саскатуні (20-го вересня). 26-го вересня відбулося подібне свято в Едмонтоні, а 4-го жовтня в Ванкувері. На концертах учні Авраменка показують, що вони навчилися від свого учителя. Але й сам ювілянт нагадавши собі молодші часи, демонструє красу українського народного танцю та свою неперевершену майстерність. По концертах звичайно відбуваються ювілейні прийняття в честь ювілянта.

НАХВАЛЯЮТЬСЯ ЗАВОЮВАТИ АМЕРИКУ

Сенсаційні викриття Едуарда Дікенса

Американський вояк, Едуард Дікенс, якого донедавна вважали, що він не хоче повертатися з комуністичного полону, тепер уже перебуває в середовищі своїх земляків. Опинившись на волі, Едуард Дікенс заповів, що має бажання докладно розповісти американському народові про все бачене й чуте ним в комуністичних державах, остерігти країни вільного світу перед підступними намірами московського Кремля.

Едуард Дікенс уже повідомив про таке:

Багатьох полонених, представники червоного командування відразу відокремили від решти бранців і заходилися їх перешколювати на свій лад. У Північній Кореї й Китаї йому не раз доводилося зустрічатися з російськими офіцерами, енкаведистами та пропагандистами. Російські большевики поводили там себе, як справжні господарі. Відібраним запропонували офіційно відмовитися від повороту на батьківщину, тобто до США.

За це обіцяли державним коштом возити їх по всіх країнах за залізною заслоною, звичайно, надаючи „екскурсантам" всілякі зручності. На прилюдних зборах та мітингах в тих країнах, полонені—неповоротці мали розповідати людям про різні „страхіття" життя в капіталістичних країнах.

Згодом їм, за власним вибором, надається право оселитися де завгодно за залізною заслоною та одержати там відповідальне становище.

Про майбутні світові справи комуністи відібраним полоненим американцям говорили таке:

—Ще трохи часу і владу в Америці захопимо ми—комуністи. Теперішній устрій там буде розгромлений. Ось тоді надішлемо вас до США. Ви станете там лідерами, відповідальними керівниками держави, бо матимете від нас цілковите довір'я.

Ото ж, червона Москва, залюбки розмовляючи про мир, в той же час потайки готується до захоплення Америки. Для цього навіть добирає уже відповідних людей. Пересторога Едуарда Дікенса справді варта найсерйознішої уваги.

ПРОГРАМА

**„Дня Української Колонії"
для вшанування століття Парани**

ОФІЦІЙНА ЧАСТИНА:

1. Бразілійський державний гимн—оркестра.
2. Відкриття святкових зборів (о. Кл. Прийма, Ген. Вік.).
3. Реферат про українську колонію та її вклад в розвиток Парани (Др. Й. Ділай, ест. депутат).
4. Слово першого українського імігранта, п. І. Пасевича.
5. Привітання.
6. Закриття.
7. Паранський гимн—оркестра.

МИСТЕЦЬКА ЧАСТИНА:

I.

1. Д. Бортнянський—Концерт ч. 2.
2. о. Кл. Прийма—Тебе Бога хвалим.
3. М. Леонтович—Почаївська Божа мати, Дударик-Щедрик.
(Хором диригує о. Кл. Прийма, Ген. Вік.).

II.

1. Бандура—хор. Сольо—проф. Л. Мацюк.
2. Верховина—хор. Сольо—п. Яр. Придаткевич.
3. Коломийка—танок
4. Їхав козак—хор. Сольо—п-ні Ія Мацюк і п. В. Кам'яненко.
5. Аркан—танок.
6. Дівча в сінях стояло—хор. Дует—панство Мацюки.
7. Козачок і Запорожець—танки.
8. Стелися барвінку—хор.
9. Ой, лопнув обруч—хор.
10. Гони—вітер—танок.
(Керівництво хору—проф. Л. Мацюк; танків—п. В. Ґалат)

III.

1. Фраґменти з української опери „ЗАПОРОЖЕЦЬ за ДУНАЄМ" у виконанні солістів: п-ні Ії Мацюк, проф. Л. Мацюка, п. Яр. Придаткевича, п. В. Кам'яненка, хору і групи танцюристів. Мистецький керівник —проф. Л. Мацюк.
2. Кінцеве слово (Ст. Кобилянський).

* * *

Як уже було подано в попередніх комунікатах, свято для вшанування століття Парани відбудеться 31 жовтня, о годині 8-ій вечором, в залі Колежіо Естадо до Парана в Курітібі. Вступ вільний. Програма свята буде передаватися через радіовисильню ПРБ—2 з Курітіби на довгих хвилях 1440 кілоциклів, від год. 8,30 хвилин аж до кінця мистецького виступу.

**Українсько-Бразілійський Комітет
для Святкувань Століття Парани**

ЕDITAL DE CONVOCAÇÃO

União Agricola Instrutiva

De ordem do Snr. Presidente, e de acôrdo com a resolução da Diretoria desta Sociedade, fica convocada a ASSEMBLEIA GERAL ORDINÁRIA, a qual terá lugar nos dias 31 de outubro e 1° e 2 de novembro p. vindouro, para o que se pede o comparecimento dos Snrs. Delegados das Filiais, devidamente credênciados.

A ordem do dia e o horario do início dos trabalhos serão anunciados oportunamente.

a) Julio Yurkévitch
1° Secretário

КОМУНІКАТ

Центральна Управа Хліборобсько-Освітнього Союзу подає до загального відома всім філіям та всьому членству Товариства, що згідно статуту і ухвали Управи на 31. жовтня, 1—2. листопада 1953 р. в Курітібі, в місці осідку Централі—в домівці при вул. Віскonде до Ріо Бранко 557, скликаються звичайні річні

ЗАГАЛЬНІ ЗБОРИ

На Порядку Денному:

1. Відкриття Загальних Зборів.
2. Вибір Президії.
3. Звіт Центральної Управи.
4. Звіт Контрольної Комісії.
5. Дискусія над звітами.
6. Уділення абсолюторії.
7. Вибір керівних органів.
8. Накреслення плянів праці на наступний рік.
9. Вільні внески і побажання.
10. Закриття Зборів.

Секретаріят Центральної Управи

ДЕЛЕГАЦІЯ УССР НА 8-ІЙ СЕСІЇ ГЕН. АСАМБЛЕЇ ОН

Як повідомляє „Радянська Україна" з 17-го вересня ц. р., уряд УССР вислав на восьму сесію генерального зібрання ОН свою делегацію в складі: міністр закордонних справ А. М. Барановський—голова делегації, Л. Паламарчук, П. Кривень, О. Хохол і Й. Штокало—члени.

Всі вони „піддержували" Вишинського, як „старшого", „великого" і т. п.

З УСЬОГО СВІТУ

Нью Йорк. Член американської делегації в ОН, д-р Чарлз Мейо, заявив, що він має незаперечні докази того, як комуністи фальшували справу „бактеріологічної війни“, що її ніби провадили США в Північній Кореї та Китаї.

Шляхом найжорстокіших тортур комуністи примусили кількох американських літунів підписати брехливі свідчення про „бактеріологічну війну“.

Д-р Мейо твердить, що на терені Китаю є кілька спеціяльних пунктів, де змушують різних людей давати всілякі „зізнання“, які потрібні для червоних можновладців. Тими пунктами керують фахівці від тортур з совєтського МВД.

—Цілому світові відомо,—сказав д-р Мейо,—що найбільш досконалим фахівцем в справі витягання з людей брехливих свідчень, є теперішній голова совєтської делегації в ОН, Андрей Вишинський.

Одного американського літуна, поки він підписав фантастичні „зізнання“, совєтські слідчі аж 12 разів виводили на розстріл.

Сеул. З комуністичного полону утік сержант південно-корейської армії, Ван-Се-Ву. Ван-Се-Ву розповів, що в тому таборі, де він був, є ще 600 військовополонених, яких комуністичне командування укриває від сторонніх очей. Це дуже важливе повідомлення, бо китайські і північно-корейські комуністи офіційно сповістили представників ОН, що в них нема вже жодного полоненого—всі репатрійовані, або приставлені до таборів неповоротців, якими опікується нейтральна комісія.

Пан-Мун-Жон. Попередні зустрічі представників ОН з китайськими й корейськими комуністами не дають ніяких позитивних наслідків. Червоні відпоручники весь час наполягають на перегляді складу учасників майбутньої політичної конференції в справі Кореї. Як відомо, склад учасників цієї конференції був остаточно затверджений сесією ОН. Така поведінка комуністів яскраво свідчить про їхнє небажання полагодити мирним шляхом корейське питання.

Токіо. Останнє засідання комісії нейтральних держав по опіці над полоненими—неповоротцями, не призвело до сподіваної згоди.

Представники комуністичних держав—Польщі та Чехословаччини—вимагали, щоб полонених силою примушували ходити на „агітаційні розмови“, а індуський генерал категорично відмовився вживати зброю. Умовляння полонених китайців і північно-корейців тим часом не відновилося.

Нью Дейлі. З кіл совєтського посольства в Індії вийшла вістка, за якою колишній міністр внутрішніх справ СССР, Лаврентій Берія, продовжує перебувати під арештом. Він має стати перед вищим совєтським судом наприкінці поточного року.

Вашінґтон. Видатні американські діячі—негри, на чолі з Волтером Вайтом, надіслали голові уряду СССР, Маленкову, відкритого листа. В своєму листі вони рішуче протестують проти нового совєтського кінофільму „Срібний пил“. У тому фільмі показано американських генералів, що на неграх випробовують дію, якоїсь нової, незнаної ще досі, смертельної зброї.

—Цей фільм, — пишуть автори листа,—брутально ображає всіх американців, зокрема 15 мільйонів негрів, що живуть в США.

Вони вимагають від Маленкова, щоб він дав наказ негайно припинити дальше показування в кінотеатрах фільму „Срібний пил», що сіє міжнародню ненависть.

Маленков, звичайно, не послухає наївних американських діячів —негрів. Москва саме найбільше зацікавлена в розпалюванні ворожнечі між народами. Продуценти цього фільму напевно дістануть найвищі совєтські нагороди.

Нью Йорк. Політична комісія ОН затвердила резолюцію про надання французькій колонії Туніс автономії. Представники Франції були проти цієї резолюції.

БРАЗІЛІЯ
2. Її минуле—колоніяльні часи

П'ятнадцяте століття позначилось великим рухом мореплавців, які шукали нових морських шляхів до вже відомих далеких країн (головно Індії) та відкривали нові, невідомі досі европейцям, землі.

Найвизначнішою подією цієї епохи було відкриття Америки Христофором Колумбом.

Португалія, хоч територіяльно невеличка держава, приймала жваву участь в цьому русі. Так, в 1500 році, португальський мореплавець, Педро Альварес Кабриль, відкрив землю, що сьогодні зветься Бразілією.

Бразілія стала колонією португальського королівства. Перші серйозні спроби колонізації нової країни мали місце в 1530 році. Побережжя країни поділили на окремі зони, якими мали правити дідичні адміністратори з дуже великими правами, залежні безпосередньо від королівського уряду.

Ця система виявилась непрактичною і для Бразілії було встановлено посаду генерального губернатора, якого згодом замінив віцекороль. Першим губернатором був Томе де Соуза, першим віцекоролем—Луїз де Васконселос.

Колонізували країну португальці, які притягали до праці місцевих індійців, а за тим почали привозити з Африки, як невільників, муринів (негрів). Ці, останні, протягом довгого часу були головною робочою силою в Бразілії.

Економічно країна розвивалась доволі швидко. Першим її багацтвом було дуже цінне червоне дерево, „пов Бразіл“, яке й дало назву всій країні. За тим прийшли: цукрова тростина, плекання худоби, а там і добування золота.

Відкриття золота в країні та гонитва за ним спричинилися до швидкого розвитку Бразілії й поширення її кордонів на захід. Останнє відбувалось шляхом так званих „бандейрос“, тобто своєрідних експедицій, які шукали золота, заходили чим раз то далі в глибину краю, затримуючи за собою нові терени.

Були спроби й різних европейських держав захопити під свою владу, бодай частково, бразілійські землі. Протягом п'ятнадцятого століття французи декілька разів намагалися заволодіти місцевостями, де сьогодні маємо Ріо де Жанейро та Мараньон. Там вони навіть були й закріпились на короткий час, однак всі їхні спроби завоювати Бразілію закінчилися повною невд[illegible]

Більш серйозною б[illegible] голяндцями, які в 1630 р[illegible] ли провінцію Пернамбуко [illegible] головним містом, Ресіфе, де й протримались аж до 1654 року. Голяндський губернатор, Маврілiо де Нассав, виявився людиною здібною, гуманною і культурною, тому й зробив чимало для економічного, а то й культурного розвитку підлеглої йому провінції.

В часі боротьби з голяндцями, яка велась головно місцевими силами (між іншим, в цьому часі сама Португалія, а за нею й Бразілія, потрапили на довший час під владу еспанських королів) з'явилися перші познаки бразілійської окремішности, перші підстави до творення майбутньої нації.

Голяндців, після завзятих боїв, примусили в решті решт покинути Бразілію.

Португальська адміністрація дбала головне про те, щоб з цієї своєї колонії добути, якнайбільше користи.

Королівський португальський уряд заздро пильнував, щоб усе залишалось під його повною контролею. До бразілійських портів мали право припливати виключно португальські кораблі, шкільництво було дуже обмежене, видавати пресу не дозволялося, на провідні становища надсилалися „справжні“ португальці і т. ін.

Це все стримувало дальший розвиток країни. Однак, час та розлогість території (останнє утруднювало державний нагляд) робили своє —країна поволі заселювалась, з'являлися нові міста, формувалося й виростало нове, вже місцеве населення, ото ж, поступово творилися передумови для майбутньої нації та держави.

В перших роках дев'ятнадцятого століття, в зв'язку з війнами Наполеона в Европі, сталися події, які викликали високий політичний розвиток Бразілії, що невдовзі принесли їй незалежність. К.

ВІСТІ З БРАЗІЛІЇ

* Міністр фінансів видав закон „№ 70“, яким встановив вартість доляра на придбання закордонних товарів. Ті товари розбито на групи. Різниця цін виносить від 10 крз. за доляр до 105 крз. в залежности від категорії товару. Так для товарів широкого вжитку встановлено найнижчу ціну за доляр, а для люксусових, які можна також придбати і в Бразілії, — найвищу.

* В Курітібі кінчають будувати велику бібліотеку. В свій час було організовано при міністерстві виховання курси бібліотекарів та методистів. По закінченні навчань на курсах, делегація вишколених бібліотекарів, в складі якої була бібліотекарша українського походження пані Ольга Горачук, відвідала губернатора Парани, Бенто Муньоз да Роша, який дав їм можливість відбути екскурсійну подоріж до Сан-Павла для ознайомлення з роботою бібліотек цього міста.

* З Парагваю до штату Мато Гроссо перелетіла велика кількість сарани. Її лет займав простір в 10 клм., а сам переліт тривав три години. Сарана осіла на землю де почала класти яєчка. Уряд Мато Гроссо вживає всіх заходів для швидшого знищення цього шкідника. Одночасно сараною є загрожені деякі місцевості Сан-Павла.

* Кожного дня в штаті Парана здаються в експлуатацію нові будови. Цими днями в Понта Ґросса губернатором штату було відкрито великий будинок „Матері й дитини“.

* Минулого тижня в Курітібі відбувся продаж долярів на закордонні товари. Було досить зацікавлених. Найвища вартість доляра доходила 41 крз. Міністр фінансів заявив, що ця система дасть значне зниження цін на товари першої потреби.

* На основі перепису людности Бразілії в 1950 році, Курітіба посідає перше місце що до грамотности населення, маючи 85,06 відсотків людей, які пишуть і читають. Друге місце займає Сан Павло—81,09 відс., потім Порто Алеґре—81,07 відс., на четвертому місці стоїть Ріо де Жанейро маючи 79,89 відс. грамотних.

* В 1954 році Бразілія прийме 100.000 нових емігрантів, про що повідомив комісію еміграції в Венеції представник Бразілії, Фернандо Флюме де Алваренга.

* Як остаточно повідомив міністр фінансів, Освальдо Аранья, штат Мінас Жерайс має таку кількість мінеральних багатств, яких би вистачило на тисячу років дня всього світу.

Проф. Ю. Бойко

Ще раз про М. Хвильового

Протягом кількох останніх місяців ім'я Хвильового запекло відміняється на сторінках української преси.

Приглянься уважно до цієї, з дозволу сказати „полеміки“ і ви відразу побачите, що Хвильовий тут — лише м'ячик у політичній розгрі. Дуже цікаво, що ні одна стаття противників Хвильового, не говорить про самого лише Хвильового, обов'язково знайдете там кпини, дотепи, шпильки на адресу політичного противника, якого хочуть подолати, завдаючи удару по імені Хвильового.

В одному випадку це удар по „соціялістах“, в другому — по уердепівцях, в третьому по „Смолоскипу“. І кожного разу — постріл з „точним прицілом“, якщо, мовляв, захищаєте Хвильового то й самі ви такі, як Хвильовий, тобто „бандити і чекісти“. Коли б повірити, що справді всі, хто боронить Хвильового, є ворогами України, треба було б перш за все прийти до висновку, що українська еміграція украй розкладена большевизмом і її місце на смітниках історії. Але на щастя, так не є, галасування про „хвильовістську загрозу“ є лише виплодом хворої уяви маніяків.

Маніяки отруюють атмосферу. Сьогодні більше, ніж будь-коли потрібна єдність сил політичного українства на еміґрації, Єдність навколо революційних національно-визвольних завдань, єдність навколо ідеї Самостійної Соборної Держави, що несе в собі тотальне заперечення московсько-большевицького варварства, як і всіх відмін московського імперіялізму. Маніяки хотіли б цю єдність українських сил підмінувати. Від боротьби проти ворога — імперіялістично, червоно-соціялістичної Москви вони стараються переключити всю увагу еміґрації на розвогнення внутрішніх фронтів. Але можна сумніватися, чи поведеться їм у цій жалюгідній роботі. Бо, думаємо, і в середовищах, які пустили на сторінки своїх органів статті „проти Хвильового“, зовсім не бракує людей, що керуватимуться міркуваннями національно-політичної рації.

Проблема Хвильового вимагає дискусії, але дискусії в зовсім іншому тоні й на зовсім іншому поземі. Стовпом, на який спираються дискутанти, до якого нав'язують, є професор, доктор філософії Гр. Ващенко. Але те, що він пише про Хвильового, безмежно далеке від науки. Наука в тих писаннях і не ночувала. Наукову працю завжди позначає сувора логічність, обережність у висновках, стремління бути об'єктивним і служити виясненню об'єктивної істини, опертя на джерела і сумлінна перевірка їх вірогідности, уміння всуватися в наукову арґументацію противної сторони... Нічого цього у статтях проф Ващенка на теми хвильовізму не знайдемо. Знайдемо натомість імпульсивну чутливість, емоційні філіпики, наскрізь суб'єктивний дидактизм і... лайку. Лайка у проф. Ващенка соковита, їй бракує лише одної означеної катеґорії словечок, щоб стати жарґоном російського „кабака“.

„Дискутанти“ уникають площини справжньої дискусії. Вони, приміром, не наважуються відповісти Зінкевичу, хоч Зінкевич коректно і спокійно просить дискутантів вияснити, чому Москва і тепер енергійно б'є по Хвильовому? Натомість — арґумент проф. Ващенка проти Зінкевича: „Смолоскип“ (орган, у якому Зінкевич надрукував свою статтю)— „чадіє“.

„Дискутанти“ раз-у-раз твердять, що Хвильовий „катував і розстрілював петлюрівців“ (Ващенко), що він „варізяка-чекіст“ (П. Спека). І от тут виникає питання, чому власне Хвильовий, якого наші противники узивають „чекістом“, не зробив зі свого „чекізму“ вигідного для себе вжитку і не згадав свого „чекізму“ з метою самооборони, коли йому бувало вже занадто скрутно під зливою нападів на нього? Чому про його „чекізм“ не знав ні одна особа, що мала б якесь безпосереднє активне відношення до літературного процесу 20-х — 30-х р. р., і, навпаки, є досить компетентних у літературних справах сучасників, які ніколи такого підозріння і не подумають висловити; чому, нарешті, „чекіст“ Хвильовий користався підтримкою „неокласиків“, які, мабуть, і на думку проф. Ващенка, „чекістами“ не були?

Цікаво, що легенда про чекізм Хвильового появилася в повоєнній дійсності, але значно раніше, ніж стали думати над доведенням цього „факту“. Тут маємо клясичний приклад того, як у наших опонентів не з аналізи фактів оформлюється переконання, а навпаки, з переконання твориться „факт“, і то більше, ніж сумнівної якости. Як виглядає такий „факт“, можемо вичитати у статті П. Спеки („Ранок“, 25. липня 1953):

„Земляки Хвильового (з Полтавщини) розповідають: Микола Хвильовий в початках своєї діяльности на користь Москви був заступником голови богодухівської ЧК і в той же час комісаром при карному отряді Соболя. Головою ЧК в той час був тов. Скорік. Ці товариші в селі Мурахві, на площі, прилюдно розстріляли 12 людей просвітян“ — і далі перераховуються прізвища.

Автор щойно наведених рядків не знає, що Хвильовий народився на Сумщині, в с. Тростянець, для нього „селяни з Полтавщини“ — це земляки Хвильового. Отже, автор — цілковитий анальфабет у тих справах, про які береться говорити. Але це не перешкоджає йому робити дуже сміливий маневр на шахівниці дискусії, щоб одним ходом зробити „шах“ і „мат“. Аналогічну нісенітницю бачимо також і в „свідченнях“ Бориса Шадира під назвою, „Чекіст Хвильовий“ (Укр. Самос.“ 27 9. ц. р.). Бідолашний автор також не знав, де народився Хвильовий. Він фантазує, що рідним селом Хвильового була Солонівка на Богодухівщині.

Постійно повторюваною думкою противників Хвильового є те, що гасло „Геть від Москви“ — це по суті не є нічого особливого і немає ніякої історичної заслуги в тому, що Хвильовий його підніс. Воно, мовляв, у нас від часів Богдана Хмельницького. Так само, мовляв, ніякої заслуги немає і в тому, що автор „Вальдшнепів“ підніс гасло орієнтації на „психологічну Европу“. Адже ж ми завжди були европейцями.

Тут навіч постає антиісторицизм думання запеклих ворогів Хвильового. Вони зовсім спускають з ока ті конкретні обставини, в яких пролунали ці кличі. А були це обставини глупої ночі на Україні, обставини, в яких окупант тішився з повної перемоги. І не тільки мілітарної. Він паралізував усе активне і думаюче своєю „універсальною“ широкою концепцією, з яскраво і категорично випнутими „загальнолюдськими“ цілями, проти яких концепція української державности в її уенерівській інтерпретації видавалася блідо і неминучо губила свій вплив. І велич Хвильового в тому саме і полягала, що він найшов вищу площину для ідеї українського самостійництва, він поставив цю ідею в зв'язок з усією політичною проблематикою сучасної земної кулі, через ідею заперечення зв'язків із Москвою він прийшов до глобальної концепції, в якій українська держава стає річчю важливою не лише для відродження людства на ветхій плянеті нашій.

Ідею української державности він узяв на рівні націоналістичному, застосувавши при тому маскувальну фразеологію. І коли в Україні в середині 20-х р. р. висловлювати ворожість до Москви в українофільському чи уенерівському дусі загально вважалося шовінізмом, то заслуга Хвильового в тому і полягає, що він знайшов можливість знову поширювати ідею ворожости до Москви так, як ця ідея легко сприймалася, і то поширювати з використанням друкарського варстату і всіх модерних технічних засобів. Його ідеї були свіжі і справді захоплювали сучасників.

Але нехай про це скаже сучасник Хвильового М. К. Зеров: „Крик серед півночі в якімсь глухім околі“ — я не знаю слів, які б краще характеризували нашу літературну суперечку цього року, а власне — листи Хвильового, що дали їй привід. Можна ще сказати інакше, — як сказав на диспуті Могилянський: „В кімнаті, де було так душно, що дихати ставало важко, раптом відчинено вікна і легені разом відчули свіже повітря“.

„... Він, не відступивши перед сакраментальним, неоклясик! — звернув увагу і на той давній світ:

коли люди не задихалися під ватянкою, під книжками, під ранішніми газетами, а вмивали ранком руки в сонячних проміннях і сонце золотило їх смуглявy шкіру... І сонце, і люди, і колони храмів — усе зв'язувалось в одно ціле, що без гріха і заздрости.

Припускаю, що і це в нас не вперше сказано, що Хвильовий і тут не піонер, але мені відомо також, що повторювати це — річ у нас не зайва і вимагає деякої громадської мужности“.

Зеров посилається на М. Могилянського. А Могилянський був яскравим націоналістом, що видко хоч би з його новелі „Убивство“ („Червоний Шлях“, січень 1926 р.).

Така собі пані Ольга Гес іронізує з гасла Хвильового „Дайош Европу“ Її еміграційне вухо разить ця фамільярність самого вислову гасла. І вона навколо цього розсипає свої ущіпливі дотепи на адресу „примітива“... Кольки Фітільова“. Цікаво відмітити, що европейця з голови до ніг, Миколу Зерова оця фамільярність Хвильового не разила, бо він зрозумів, що тодішнього совєтського читача саме і треба фамільярністю брати, бо ж саме отих „братішек“ совєтського покрою треба було обертати знову в людей, що Хвильовий і робив з успіхом. Це розумів Зеров і тому не закидав Хвильовому „примітивізму“: Я, — зазначає він, — спробував показати, що Европа Хвильового „фігурує, як символ поважної кваліфікації“. Цю думку потім ствердили і розвинули дальші статті Хвильового“ (М. Зеров „До джерел“, 1943, ст. 260).

Інакше Зеров і не міг поставитися до тези Хвильового про Европу. Бо його, Зерова, зачіпало за живе, коли він бачив, як совєтська вулиця, оті безграмотні робфаківці й ідеологічно витримані комсомольці, наскакували на Хвильового з озлобленням саме за його замилування Шпенглером, за його гасло психологічної Европи. Проте, безнадійні емігранти, люди, які міряють усе міркою своїх сьогоднішніх еміграційних уподобань, ніколи не зрозуміють і в цьому величі Хвильового.

(Кінець буде)

* * *

ВІД РЕДАКЦІЇ

Згадуваний в цій статті проф. Григорій Ващенко — колишній науковець з Полтави, до сьогодні живе й працює в Західній Німеччині.

В СПРАВІ ВИЗВОЛЬНОГО ФОНДУ

Сучасний історичний момент світової політики, ставить до нас, українців, щораз вищі вимоги. У назріваючому з кожним днем зударі двох світів наближається і вирішальний час для визвольної боротьби українського народу, а це зобов'язує українців, що живуть по за межами Рідного Краю, скріпити ще більше свої зусилля для допомоги цій боротьбі.

Це накладає і на нашу громадськість в Бразілії велику історичну відповідальність. Ми не сміємо легко ставитись до справ, які незабаром можуть бути вписані, як один із чинників історичної ваги у визвольних змаганнях нашого народу на рідних землях.

Тому то з вдоволенням читаємо у ч. 30 „Хлібороба“, поміщений заклик п. н. „До нашого Громадянства в Бразілії“, у якім подано вістку, (на жаль досить обмежено) про існування каси зорганізованого Визвольного Фонду з осідком у Курітібі. Основателі каси В. Ф. тим заслуговують на щире признання великого діла загальної справи, бо хоч наша еміграція в Бразілії все була і є щедрою в пожертвах на ціль Визвольних Змагань, то ті пожертви не переводились у формі організованого членства, а лише у принагідних оказіях.

Добре зорганізована каса В. Ф. зі зростаючим числом своїх членів та добровільним оподаткуванням нашого громадянства — є справою загальною, надто важливою, далекосяглою і актуальною у здійсненні наших завдань.

Щодо цієї справи слід дати більше пояснень, а саме; як переводити загальне оподаткування членів, їх реєстрацію, які внутрішньо адміністраційні правила каси, хто і перед ким має бути відповідальний і т. п.

Як кожна ділянка культурно-освітньої праці, так і каса В. Ф. вимагає, бодай на початках, інтенсивної кампанії і до такої хай нам послужить близька річниця визвольних змагань—Листопадового Зриву. У цей день, під кличем „В ЄДНОСТІ СИЛА!“, хай не буде ні одного українця, який не оподаткує себе добровільно, щомісячним датком на Визвольний Фонд!

Наша колонія не сміє бути в боргу супроти поневоленої російськими комуністами України, супроти братів і сестер на рідних землях.

Нас єднає ідея соборности. Вона вже вийшла із сфери мрій і стала дійсністю; вона єднає і зближує людей в різних областей великої української землі. Нас єднає безприкладна героїчна боротьба проти ворога-окупанта рідних земель. Єднає нас одна Христова віра обидвох віровизнань, яка одушевляє наших людей і котру безпощадно сьогодні нищить наїздник.

Ми є з'єднані пролитою кров'ю найкращих наших братів за Волю України. Нас єднає щире і сильніше понад усе інше, бажання допомогти нашими ділами Рідному Краєві в його змаганні за цілковите визволення з під московської комуністичної окупації.

Щоб допомогти у звитяжній боротьбі українського народу проти загарбницької червоної Москви, кожний з нас мусить показати свою моральну і матеріяльну силу, свою честь та свою громадсько-політичну зрілість!

Клич „В Єдності Сила“ нехай же буде для нас також і кличем посиленої кампанії збільшення фінансових засобів Визвольного Фонду!

Малет *Мирослав Сисак*

...подарство

...АДОВІ СУНИЦІ ТА ПОЛУНИЦІ

[illegible] суниць має надзвичайно [illegible] значіння для господарства. Ці рослини дають добрий прибуток уже другого року по насадженню. Вирощування й догляд за ними — не складні. Суниці невибагливі щодо грунту, однаково добре ростуть на землях глинистих, чорних, суглинкових та піскових, ото ж — всюди.

Населення деяких місцевостей живе виключно з продажу цих ягід. Вони завжди мають величезний попит. Їх купують цукорні, а також господині для приготування різних солодких страв. Ці ягоди так само дуже смачні і в свіжому вигляді.

Суниці й полуниці розмножуються при допомозі вусиків. На вузлах вусиків виростають молоді рослини, що їх і беруть для насаджування плянтацій. Щоб мати сильні кущі, не можна допускати появлення на вузлах вусиків більше двох молодих рослин. Для утворення сильних кущів, молоді рослини, до вирощування їх на постійних місцях, спочатку слід посадити на добре угноєні грядки.

Рано на весні, доки рослини ще слабо вкорінились, від матірного вусика відділюють молоді пагонці й висаджують їх на добре спушену та збагачену перепрілим гноєм грядку. Віддалення при висаджуванні роблять 4 вершки поміж рядками та до 3 вершків у міжрядях. Після того, як рослини посаджено, слід добре полити їх.

ВЛАШТУВАННЯ ПЛЯНТАЦІЇ

Суниці й полуниці на незмінних плянтаціях можуть добре родити не більше 4—5 років під ряд. По тому слід розбивати плянтації для цих ягід на іншому місці. Їх можна садити в грядках, а також рядками по всій площі плянтації. То залежить від уподоби самого господаря.

Віддалення рядка від рядка на плянтації встановлюють до 14 вершків, а поміж рослинами в рядку до 12 вершків. Саме висадження провадять гніздами, по три рослини в гнізді, витримуючи форму трикутника. Можна васаджувати й густіше, себто по 14 вершків між рядками та по 8 вершків у рядках, але тоді застосовують не гніздового способу, а висаджують по одній рослині.

Протягом літа потрібно відрізувати вусики, бо інакше проміжжя між кущами заростуть молодими рослинами, від чого значною мірою понизиться врожай плянтації, крім того вони заважатимуть при підпушуванні грунту.

На плянтаціях, що вже дають врожай, щоб знімати ягідки в чистому вигляді, треба після цвіту рослин, посипати землю січкою з соломи. Така застілка, крім того, що схоронятиме ягоди від забруднення землею, буде також зберігати грунт від висихання, захищаючи вологу від випарювання.

Ягоди збирати найкраще після того, як роса спала і ще не є душно. Збирати ягоди слід трохи недостиглими, тоді вони краще витримують час дороги.

Гатунки суниць: „Луі Готье“ — ягоди середні величиною, форми подовгуватої або круглої, ясно-рожевого кольору. „Дойч—Сверн“ — суниці родючі, витривалі, ягода буйна, довгаста. „Нобль—Локстон“ ягода буйна, солодка, завжди має добру ціну на ринкові. „Шарплес“ — ягода буйна, неправильної форми, має велике промислове значіння. „Вікторія—ананасна“ — гатунок промисловий, широко застосовується в цукерковій промисловості.

Гр. Тадра

НОВІ МАЛЮНКИ ТАНІ ТАМАРСЬКОЇ

Наша молода здібна малярка, панна Таня Тамарська, із Сан Павла, здобуває все нові й нові осяги в своїй мистецькій праці.

Після винятково вдало виконаного портрета Світлої Пам'яти Головного Отамана Симона Петлюри, про що вже повідомлялося в „Хліборобі“, Таня Тамарська останнім часом значно вдосконалилася в акварельних малюнках. Цими днями до Курітіби надійшли кілька кращих зразків її творчости. Всі вони виконані акварелью.

Особливу увагу звертає на себе зображення Собору Святого Юра у Львові. Картина віддзеркалює не тільки велич та своєрідний стиль дорогої всім українцям будови, але також шматочок природи Львова, прозору блакить небес над цим славним історичним містом.

В буйній, повесняній зелені знайшлася маленька церковця на Сяноччині. Біля неї дві характерні постаті в місцевих українських одягах. Дивлячись на цей малюнок, мимоволі думками переносишся за тридев'ять земель, до тієї дерев'яної церковці, так щедро оздобленої барвистою природою покинутої Вітчизни.

Зима в українському селі. Наскільки глибокий лежить сніг, видно з нерівної колії, що її тільки но проклали полоззя саней. На білому снігу залягли різнокольорові тіні селянських хат та парканів. Село зимою в цілому малярка подала в спокійних статичних тонах.

А ось виграють перед очима полум'яно яскраві і ніжно білі рожі! Вони, наче живі і ніби відчувається незрівняно прекрасний аромат цих розкішних квітів...

Поза всяким сумнівом, вдалі, виконані з винятково художнім смаком праці Тані Тамарської, дістануть найкращу оцінку від тих, кому їх випаде нагода побачити.

Валентина Шурай

ДО ХВАЛЬНОЇ РЕДАКЦІЇ ЧАСОПИСУ «ХЛІБОРОБ», БРАЗІЛІЯ.

Високоповажні Панове!

В залученні пересилаємо текст вияснення Т-ва „Просвіта“ в Аргентіні, яке просимо помістити на сторінках Вашого цінного часопису, за що згори висловлюємо щиру подяку.

Надіючися, що не відмовите нашому проханню, засилаємо Вам наш братній привіт та остаємо з глибокою до Вас пошаною

За центральний Виділ Т-ва „Просвіта“ в Аргентіні:

Михайло Данилишин
Голова:

Осип Кузьмич
Секретар:

Буенос Айрес, 19—10—53.

КОМУ ЦЕ ПОТРІБНЕ І ДЛЯ КОГО КОРИСНЕ?

Таке прилюдне запитання змушені ми поставити часописові „Український Самостійник“ у зв'язку з публікаціями, які появилися на його сторінках в чис. 31/35 і в яких пишеться про Аргентіну та про українську еміграцію в тій державі.

Ми приневолені зробити це тому, бо Редакція „Укр. Самостійника“ не подбала про те, щоб її співробітник, чи дописувач, під своїми твердженнями та закидами підписався дійсним своїм іменем, що в таких випадках є більш, чим конечне, а дозволила в анонімний спосіб зробити не лише безпідставні закиди, але наклепи, що й приневолює нас домагатися прилюдного вияснення, кому такі писання потрібні та для кого вони корисні? Робимо це також тому, що вже були подібні випадки, що „Укр. Самостійник“ містив дописи про відносини в Аргентіні й опісля їх опрокидував.

Опрокидуючи ці публікації, ми не відбираємо права обговорювати недоліки наших установ, як також можна мати про них свою думку та погляд, але тоді треба зазначити, що це особиста думка згаданої особи, натомість на такі чи інші закиди треба подати факти, оперті на дійсності, а не виконувати це анонімно.

Видвигаючи цю справу на сторінках нашої преси Т-во „Просвіта“ в Аргентіні висловлює рішучий протест проти такої поведінки і заявляє, що допис про Аргентіну і згадки про українську еміграцію в цій же державі, є неправдиві і під кожним оглядом деструктивні. Вони викликали загальне обурення.

При цім дозволимо собі заявити, що такі дописи для нашої справи тільки шкідливі. Вони вбивають новий клин незгоди поміж українцями католиками і православними, загострюють відносини між Управою „Просвіта“, а С. У. Молоді, а в додатку ці статті очорнюють наші установи, між ними і Т-во „Просвіта“, яке має за собою 29-літню працю і за свою всебічну акцію для справ нашої Батьківщини отримало почесне членство кількох наших поважних установ.

Подаючи повищі вияснення, ми не маємо на меті розводити пресову полеміку, а робимо це лише тому, щоб в такий спосіб припинити цю акцію, яка взагалі є шкідлива для нашої загальної справи, а в тому і і для „Укр. Самостійника“.

СЕКЦІЯ МОЛОДІ НА ПОРТОНІ

Дня 17 жовтня при філії Хліборобсько-Освітнього Союзу на Портоні відбулися збори молоді.

Збори відкрив голова філії ХОС'у п. Степан Плахтин. Він пояснив, що ці збори мають засновний характер. Їхнє завдання — дати початок існуванню секції молоді при місцевій філії Союзу. С. Плахтин поінформував молодь, які завдання стоять перед цією секцією.

По тому відбулося вписання присутніх де членів секції. Всього записалося 30 осіб.

Далі нова секція обрала свою управу. До неї ввійшли: Іван Миколич — голова, Евгенія Мельник — заступник голови, Роман Орищин — секретар, Павліна Чайка — скарбник, Микола Тимченко і Валентина Головко — члени управи.

Збори закрив п. Іван Миколич — голова новозаснованої секції молоді, закликавши в своєму виступі вписатися до секції всю нашу молодь на Портоні, а вже вписаних членів — до активної праці для загального добра.

Член Секції

ПОБАЖАННЯ

Цією дорогою колонія Нова Україна і українська громада УАПЦ Апукарани — своєму піонерові і основоположникові-Вельмишановному Панові Антонові Острянському — бажають якнайшвидше прийти до доброго здоров'я і прожити ще багато літ в нашій громаді, для якої він завжди зразково працював, не шкодуючи своїх сил та матеріяльних засобів.

Ново-Українець

НА ДОЗВІЛЛІ

ДОБРА ДИТИНА

— Мама, дай мені 10 центів для бідного чоловіка.

— Дам, дам, моя добра дитинко! А де стоїть цей чоловік?

— Тут зараз за рогом, і продає морожене

НАШІ ДІТИ

Пані побачила на вулиці малого підлітка, як він курить цигари, і питає його: „Хлопче, а чи знає твій батько, що ти куриш цигару?“

На це хлопець: „А чи знає ваш чоловік, що ви зачіпаєте на вулиці незнайомих кавалерів, таких як от я?

АРҐУМЕНТ

Директор звертається до одної з своїх стенотипистєк:

— Де ви були так пізно? Чому ви спізнилися до праці?

— Я була у фризиєра підстригла собі волосся...

— Як то, під час годин праці?

— А чи моє волосся не росте під час годин праці?

ДОГАДЛИВИЙ ПОЛІЦАЙ

Поліціянт веде арештованого. Нараз повіяв сильний вітер і скинув арештованому капелюх із голови та поніс його далеко на другій бік вулиці.

— Дозвольте, пане поліціянте, я піду на другий бік вулиці взяти собі капелюх?

— Е, братику, я розуміюся на таких штучках. Ти не підеш, а будеш тут стояти: по капелюх я піду сам.

ЗАПІЗНО

Пропагандистка п'яниці:

— Ви, пане, якби перестали пити, то дожили б до 70 років.

— Запізно, моя пані!

— Ніколи не є запізно.

— Я вже маю сімдесят два роки!

А. Височенко

ДИВЕРСАНТИ

Майже одночасно вийшли зі своїх помешкань: доцент історії, Евдоким Гордійович Загребелько та слідчий НКВД, старший сержант державної безпеки, зрусифікований жид, Самуїл Уралов. Дві протилежні особи й два протилежні кінці Києва. Загребелько жив на демократичному Подолі, а Уралов у колись аристократичних Липках, на Печерську. Доцент простував з низу на гору, енкаведист же, з гори віділ. Перед ними одна пряма — Олександрівська вулиця. Тепер, як у звичайному підручникові з аритметики, треба ще знати довжину магістралі і швидкість руху пішоходів, щоб вирахувати час їхньої можливої зустрічі. Але ми тут маємо справу не з паротягами та не з залізничним полотном, де все мусить відбуватися чітко, точно, без перешкод. Перед нами живі істоти й жвава вулиця, ото ж всілякі несподіванки цілком ймовірні. До того ж, ні доцент, ні слідчий, виходячи з дому, не мали на меті один одного, обопільно не прагнули побачитися, взагалі не думали про щось спільне між ними. Коротше кажучи, їхні виходи відбулися без всякого внутрішнього зв'язку між собою. Кожний з них міг по дорозі звернути в першу ліпшу вуличку, або навіть непомітно розійтися й на одному залюдненому тротуарі. Таким чином про уявну зустріч можна говорити лише досить умовно.

Однак, як би воно не видавалося, вони продовжували собі йти.

Плюгавий, низенький сержант, з закислими очима та довгим, по середині наче перебитим носом, сунув поволі, скрізь уважно придивлявся й прислухався. Йому, недрімному окові совєтської держави, завжди належить триматися сторожко, пильно стежити за всім, що потрапляє й не потрапляє під руку. Звичайні смертні, тобто щасливі громадяни соціялістичної батьківщини, заздалегідь боязко розступалися перед власником енкаведистського мундуру.

Зовсім інакше велося Евдокимові Гордійовичу.

Лише кілька днів тому Загребелько повернувся з Львівської області. Там він навчав визволених західніх братів марксистському методові пізнання історії. Шановний лектор перед професорами й студентами львівського університету розкрив на всі сто відсотків значення діялектики в сталінській науці. Своїм слухачам на численних семінарах він не радив ніяких підручників або досліднцьких праць з історії. До речі, останніх вже тоді не було, бо сувора цензура вилучила з ужитку геть до найменшого зошита історичні дослідження. Існував тільки, на швидку руч випущений, недолугий конспект «Історії» Шостаковича, та тим хвалитися не випадало. Серед зливи слів у Загребелька завжди наперед виступала єдина істина:

— Історія належить не минулому, а сучасному. Тому й «творити» її мусять сучасники, використовуючи давніші події на свій розсуд, тобто, в інтересах комуністичної партії. Через те, замість вивчати різні там непевні, пилом припалі твори, студентам та професорам найкраще уважно читати газети «Правда», «Комуніст» і численні марксівські журнали. В них то вони й знайдуть справжню «історію».

Успішність слухачів Евдокима Гордійовича хай залишиться на їхньому власному сумлінні. Сам же доцент провів пів року у Львові не без успіхів. Він, непримітно для влади, придбав собі аж три костюми, два пальто і щось із чотири різноманітних, безперечно буржуазних, капелюхи. Останній набуток заслуговує особливого відзначення, бо до визволення західніх братів у Києві носив капелюхи тільки найбільший з яничар — Олександер Корнійчук.

Там же, у Львові, лектор-марксист встиг відпустити явно монархічну борідку а-ля Наполеон Третій.

Не забув він про різні речі й для власної родини.

Численні львівські слухачі Евдокима Гордійовича примітили за викладачем досить дивну звичку. Хвилинами Загребелько, ні з того ні з сього, починав нервово терти ліву щоку, ніби вона в його боліла. Це ж саме перед тим зауважили і його київські студенти, дружина та близькі знайомі. Така звичка в доцента з'явилася не так давно й несподівано. Загребелько сам часто замислювався щодо цього, але відучитися терти ліву щоку ніяк не міг...

Евдоким Гордійович заздалегідь розплянував сьогоднішній день. Ранком передбачав трохи погуляти в чудових парках Києва, а за одно показати киянам свій одяг та зевропеїзовану зовнішність. По обіді вдома трохи відпочити, потім же, разом з дружиною, поїхати на урочисте відкриття нового республіканського стадіону.

Так передбачав, а вийшло?...

Цей день приніс виняткову несподіванку для всього світу. Мова йде про неділю, 22 червня 1941 року. Перед шостою годиною ранку над столицею України з'явилися перші німецькі літаки. Вони почастували заводи та фабрики на околицях бомбами, а в центрі міста, біля Андріївського Собору, скинули перших парашутистів.

Тим часом у Києві, ще до запізненого виступу Молотова про війну, з мухи швидко виріс справжній слон. Наточка, дружина Евдокима Гордійовича, що творячи «оборонні запаси» харчів, встигла вже оббігати пів Подола, так з'ясовувала становище чоловікові:

— Ти вилежуєшся в ліжку і не знаєш, що робиться! На вулицях зараз повно фашистських агентів. Хоч їх ловлять на кожному кроці, та німці безперервно підкидають все нових й нових. Сьогодні на собаку кинь, а в диверсанта влучиш...

— Ти збожеволіла! — Підхопився Загребелько. — Та за подібні слова тебе, мене, всіх наших близьких і дальніх НКВД зашле на край світа! Хіба не знаєш, що наш кордон завжди перебуває на сталінському залізному замкові? Крізь нього ніхто не проскочить...

— Раз ти такий розумний, то йди сам подивися на вулицю! — Грюкнула Наточка дверима й подалася до іншої кімнати.

Різні хатні операції доцент провадив мовчки. Він поголився, поснідав, одягнувся, ні слова не промовивши до жінки. З вікна спостеріг якийсь незвичайний рух на дворі та не надав йому поважного значення.

Раннім ранком він чув гудіння літаків, вибухи бомб та ґарматну стрілянину. Але хто з поважних, вишколених совєтських громадян перейматиметься такою справою? Вже довший час в місті ледви не щодня відбуваються навчання з протиповітряної оборони, і вони нікого не тривожать.

— Цього разу, — міркував Евдоким Гордійович, — військові з генерального штабу очевидно вигадали новий, незвиклий ще для населення захід, і ним переполошили київських обивателів.

— Але хай вони дурять кого завгодно, навіть мою дружину, тільки не мене. Я стріляний горобець і на м'якоті не дам себе спіймати! — Самовдоволено підсумував власні думки Загребелько, виходячи з приміщення.

Наточка уважно оглянула зовнішність чоловіка й загадково всміхнулася.

Евдоким Гордійович на вулиці. Біля трамвайної зупинки справжній гармидер. Навали людей хвилями кидаються з одного боку в інший. То там, то тут когось хапають, комусь скручують назад руки й ведуть цілим гуртом. Схоплений в такий спосіб чоловік починає голосно доводити:

— Товариші, що ви робите? Я такий же громадянин, як і ви...

— Мовчи! Фашистська наволоч! — Чується відповідь юрби. — Коли не хочеш стратити голову, то йди куди кажуть. В міліції будеш виправдуватися...

Полюють переважно за військовими або пристойно одягнутими особами. Довкола крутиться чимало міліціонерів, які допомагають натовпові спроваджувати в чомусь запідозрених перехожих.

— Кого це виловлюють? — Запитав Загребелько молодого чоловіка з довгим чубом, з закоченими понад лікті рукавами сорочки.

— Як кого? — Озвався той і в обличчя доцента війнуло густим горільчаним перегаром. — Ага! — Продовжував молодець, пильно оглядаючи Евдокима Гордійовича. Потім він комусь виразно моргнув. Вмить історик ззаду почув пронизливий візгливий вигук перестороги — е-ех! — Хтось йому вправно заломив руки, а «співбесідник» спереду закричав:

— Тримай німецького шпигуна-диверсанта!

Доцент не зчувся, як його оточив справжній кордон добровільних охоронців. З'явився й міліціонер. До цього офіційного додержувача справедливости й порядку історик благально звернувся:

— Товаришу, сталося прикре непорозуміння! Я співробітник Академії Наук, а не агент ворожої держави. Ось перевірте мої документи, вони в кишені!...

Міліціонер закопилив вижву губу, зневажливо процідив:

— Знаємо, знаємо таких суччиків. Гестапо надавало вам різних папірців.

(ДАЛІ БУДЕ)

СОВЄТСЬКІ ВІЙСЬКОВІ ТІКАЮТЬ ДО ПАРТИЗАН

Німецький часопис „Ноє Цайтунг“, що видається в Західньому Берліні, оприлюднив таку вістку:

—З різних частин совєтської окупаційної армії тікає багато солдатів і офіцерів. Вони приєднуються до протикомуністичних німецьких партизан. Серед інших, утік і прилучився до партизан, високий совєтський військовий—комендант одного укріпленого авіяційного району в Саксонії. Є чимало випадків втечі також службовців складів окупаційної армії.

Німецькі протикомуністичні партизани гуртуються в гірських лісах, тримають жвавий зв'язок з населенням не тільки сіл, а й міст, зокрема з великим центром Східньої Німеччини, Ляйпціґом. Із своїх сховищ виходять вони на бойові операції переважно в нічний час.

НЕ ТЮРМА, А РЕСТОРАЦІЯ

Заступник прем'єр-міністра Персії Аміді Наурі на пресовій конференції в Тегерані заявив, що шах схвалив віддання колишнього прем'єр-міністра Персії Масадека військовому судові.

Зараз Масадек перебуває в ув'язненні у військовому бараку. Попереднє слідство велось в таємниці.

Заступник прем'єр-міністра подав, що д-р Масадек відмовився їсти подану йому з старшинської їдальні вечерю, вимагаючи доброї їжі, бо він потребує щоденно „двітри курки, зупу, котлети і десерт“. Йому після того подавано вимагані харчі.

Масадекові поставлено у вину арешт посланців, що мали доручити йому наказ шаха про його усунення з посту прем'єр-міністра, незаконний розпуск парляменту, роззброєння шахської імперської гвардії і арешт багатьох високих старшин.

НА ПРЕСОВИЙ ФОНД «ХЛІБОРОБА»

Членство молодої ще і малочисленної філії „Хліборобсько-Освітнього Союзу“ в Ґвадіяна, Північна Парана, провело збірку на закупівлю шрифтів (черенок) для видавництва „Хлібороб“, вислід якої становить крз. 140,00. Окремо жертвували по крз. 20,00—п.п. Іван Ковбич, Микола Пєкний, Михайло Рудакевич, Петро Сакун, Михайло Ковбич, Йосип Ковбич, Тарас Барабаш.

Всім жертводавцям щире спасибі засилає

Видавництво „Хлібороб“

НАШЕ ЛИСТУВАННЯ

ПАН ОЛЕКСАНДЕР КОРОТИНСЬКИЙ, РІО ДЕ ЖАНЕЙРО. Гроші в сумі 200 крз. одержали, за що дуже вдячні. Хоч з Вашого боку було велике ризико надсилати їх таким шляхом. Поквітування висилаємо в часописом ч. 35.

ПАН ЯРОСЛАВ ТРУШ, АПУКАРАНА. Гроші в сумі 180 крз. одержали, поквітування висилаєм. На Ваше прохання часопис, починаючи з ч. 32, іде на нову адресу.

ПАН ІВАН МАНИЛО, ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. Добрі оригінальні твори друкуємо. Від вміщення „дискусійних“ статтей, що цікаві лише небагатьом особам — утримуємося.

ПЕРЕДПЛАЧУЙТЕ, ЧИТАЙТЕ Й ПОШИРЮЙТЕ „ХЛІБОРОБ“

†

НАШІ ВТРАТИ
ЙОСИП ГУЦАЛО

Ще одна славна людина, добрий голова родини, господар і активний громадський діяч, пан **Йосип Гуцало**, відійшов від нас.

Небіжчик народився в травні 1907 року на Західній Україні. До Бразилії приїхав 1924 року. Тут він одружився з Владіславою Скалевською. Постійно мешкав у Кандідо де Абреу. Був членом Хліборобсько-Освітнього Союзу й почесним передплатником українського часопису „Хлібороб“. Завжди дуже цікавився нашими громадськими справами.

Смерть прийшла зненацька, під час сну, вночі 8 жовтня ц. р. Сталася вона від удару серця. Покійний залишив дружину—Владіславу, синів—Стефана, Станіслава і Михайла, доньку—Зосю й малого онука—Володимира.

Вічна Йому Пам'ять!

ВСЯЧИНА

* Слово „шик“ миттю сполучається з уявленням паризької елеґантности, смаку, добірности й бездоганної форми, особливо в одягу. Приймається, що воно є корінно-французького походження. Але на ділі походить із Німеччини. І навіть не таке старе: ввійшло в ужиток у Парижі десь у 1820-их роках. У тому часі прибув із Німеччини до Парижа кравець Адольф Шікерман, який з огляду на свої дуже гарні моделі й крої швидко здобув собі популярність і багату клієнтелю. Мати одежу від Шікермана вважалося вершком елеґантности й моди. Найкращою тованрською рекомендацією в модному світі було могти про себе сказати: „для мене шив Шікерман“, або просто „Шік“. Далі —це скорочене прізвище стало поняттям взагалі всякої кравецької вдалости й елеґантности. А звідсіль — увійшло в поточну мову дослівно всіх цивілізованих народів світу.

* Найвищим водоспадом світу є водоспад Калямбо у Східній Африці. Вода спадає там із висоти 366 метрів. Водоспад Іґвассу в Бразилії має найбільшу ширину.